

Wat is je echte verlangen?

Voorganger: Ds. Elsbeth Gruteke

Lezingen:

1^e schriftlezing: Psalm 23

2^e schriftlezing: Mattheüs 19:16-26

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus, zusters, broeders,

Framing

Voor degenen van jullie die het nieuws goed volgen is het geen onbekend begrip. Het wordt vaak gebruikt om aan te geven dat politieke tegenstanders elkaar een bepaald beeld op proberen te leggen. Een beeld dat net niet klopt, dat net niet het juiste, en volledige, beeld geeft. Denk bijvoorbeeld aan hoe tijdens verkiezingscampagnes een partij een andere partij vastpint op één onderdeel. De Amerikaanse verkiezingscampagnes zijn daar een goed voorbeeld van, maar ook in Nederland kunnen we er wat van. Dat noemen we framing. Als definitie wordt wel gebruikt: *een Engelse term die verwijst naar een overtuigingsstechniek in communicatie. De techniek bestaat eruit woorden en beelden zo te kiezen, dat daarbij impliciet een aantal aspecten van het beschrevene wordt uitgelicht. En een aantal andere aspecten dus niet. Ook in de reclame wordt het veel gebruikt.*

Vandaag ontmoeten we een man die velen van jullie al vaker hebben ontmoet; de rijke jongeling werd hij in vroegere vertalingen genoemd, in de NBV-vertaling heet hij gewoon: jongeman. Als er iemand is bij wie dat mechanisme van framing heeft gewerkt, dan is dat de rijke jongeman. Ik denk dat wij ons allemaal bij het horen van zijn naam op één aspect uit zijn verhaal concentreren, en wel dat hij niet bereid was om zijn bezittingen te verkopen om achter Jezus aan te gaan. De rijke jongeling is, in onze ogen, een verliezer en een materialist. Dat aspect is juist, het klopt, het is ook het laatste wat we over deze jongeman horen. Maar het is niet het hele verhaal. We gaan vanochtend proberen dat frame van die man, die vast wilde houden aan zijn bezit, eens even los te laten om te kijken wat er nu precies gebeurt tussen Jezus en hem. En dan zullen we ontdekken, en dit is een spoiler, dat deze jongeman met een heel oprecht en open hart naar Jezus toekomt. Zo oprecht dat ik zou willen, en hoop, dat we allemaal zo op Jezus afstappen. Als we zó kijken wordt de rijke jongeman opeens iemand om na te doen in de manier waarop hij naar Jezus toegaat. Het frame verdwijnt.

Context

Net voor deze ontmoeting heeft Jezus in een kort gesprekje duidelijk gemaakt dat kinderen bij Hem van harte welkom zijn, sterker nog Hij zegt zelfs dat het koninkrijk van God behoort aan wie worden zoals een

kind. Onbevangen, geen waarde hechtend aan bezit, open, verlangend. En net na deze uitspraak van Jezus komt daar de rijke jongeman die vraagt naar dat wat Jezus net al beantwoordt heeft. Hoe verwerf ik het eeuwige leven?

Het gesprek; scherp

Laten we eens goed kijken naar het gesprek, dat hier tussen Jezus en de jongeman plaatsvindt. Een gesprek met vragen, tegenvragen en antwoorden die niet altijd precies op de vraag passen.

Wat meteen al opvalt is dat Jezus behoorlijk scherp en kortaf is. Ook hier moeten we misschien even uit het frame stappen van Jezus als de altijd begripvolle en vriendelijke Heer. Dat beeld is niet hele verhaal. Jezus kan vaak behoorlijk scherp en confronterend uit de hoek komen, ook hier is dat zo. Het is trouwens wel een scherpte die de bedoeling heeft om iets goeds tot stand te brengen. Scherpte en confrontatie om degene die Jezus ontmoet echt aan het denken te zetten, of om te ontmaskeren waar het degene nu echt om gaat. Scherpte en liefde zijn bij Jezus, bijna altijd, aan elkaar gekoppeld. Maar scherp is het wel en dat voelt soms, ook voor ons, behoorlijk oncomfortabel.

Onrust

Een jongeman komt naar Jezus toe. Hij is rijk lezen we. Blijkbaar is de rijkdom en het bezit voor hem niet voldoende, het bevredigt niet. Hij is zich gaan realiseren dat er meer moet zijn dan rijkdom. De man is oprecht in zijn onrust en in zijn zoeken en streven naar het goede. Ondanks zijn inspanningen is het rijk van God een vreemde en verre werkelijkheid voor hem gebleven. Daar is hij naar op zoek en om een antwoord te krijgen neemt hij het moedige besluit om het dan maar eens te gaan vragen aan Jezus. Ongetwijfeld heeft hij verhalen gehoord over Jezus, over zijn genezingen, zijn uitspraken, zijn daden. En nu trekt deze jongeman de stoute schoenen aan en hij stapt op Jezus af. De situatie van de jongeman zouden we in onze tijd betitelen als een spirituele crisis.

Spirituele crisis

Hij heeft alles maar dat is niet genoeg, hij wil meer maar hij weet niet wat. Herkenbaar? Als je leeft in een welvarend land, zoals wij, en je het goed hebt, zoals de meesten van ons. Als je niet een dagelijkse strijd hoeft te voeren om genoeg te eten te hebben of een dak boven je hoofd dan wil dat nog niet zeggen dat het

genoeg is. Dan kan er dat verlangen zijn naar meer, is dit alles is de vraag die je kan bekruipen. Misschien draag jij die vraag ook wel bij je. Als dat zo is ben je bepaald niet de enige.

Zo is deze jongeman er aan toe. Hij heeft een hele oprechte vraag en een heel oprecht verlangen. En wat bijzonder dat hij zo goed aanvoelt dat het antwoord op die vraag, de vervulling van zijn verlangen bij Jezus te vinden is. Hij zoekt het niet op andere plekken. Die waren er wel. Zo zijn er in de tijd van Jezus wel meer rondreizende predikers waar hij zijn licht bij had kunnen opsteken. Aanbieders van cursussen: hoe wordt ik gelukkig? Kijk maar eens om je heen, ook in onze tijd zijn die volop beschikbaar. De jongeman sluit zich niet op zijn bezit. Dat had hij ook kunnen doen. Blijkbaar voelt hij aan dat er meer is en dat dat bij Jezus te vinden is. Hij gaat naar Jezus toe. Geweldig vind ik dat. Hier piept die jongeman al onder dat frame dat wij op hem hebben gelegd, namelijk dat van de materialistische loser, uit. Hij blijkt een oprechte zoeker te zijn die zijn vraag neer gaat leggen op het juiste adres, bij Jezus. Oprechte zoekers die kennen we wel en misschien zijn we er zelf één.

Eeuwig leven

Wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven is de vraag die hij stelt, wat vraagt hij daarmee? Gaat het hier om het leven na de dood of gaat het om een goed leven nu, in de tijd waarin de jongeman leeft? Het is beiden een vraag naar de hemel na zijn dood en naar het eeuwige leven in het koninkrijk van God van dat nu al gekomen is. Gekomen om alles te veranderen, een nieuw leven. De meeste joden in de tijd van Jezus geloven dat de God van Israël dat zal gaan doen. Een belangrijke vraag is dan: wie mag er mee doen, wie beërft die komende tijd, wie krijgt dat eeuwige leven? Dat is waar de man naar vraagt. In het joodse denken zou het antwoord zijn: de joodse wetten houden. Jezus komt met een ander antwoord. Hij komt niet met een nieuwe interpretatie van de wet, hij vraagt iets veel radicalers. Ja, zeker, hij herhaalt een aantal van de tien geboden, hij laat er ook een paar weg, de eerste vier. Hij weet dat de jonge man ze kent. Het echte moeilijke punt gaat over iets anders dan de geboden.

Wat nog meer?

De geboden zijn bekend en de jongeman heeft nog niets gehoord dat hem verbaast. Hij houdt zich aan de geboden en niet alleen aan de zes die hier worden genoemd maar aan alle geboden en waar ze voor staan. Dat zegt hij dan ook tegen Jezus: 'Daar houd ik me aan'. Ik stel me voor met het enige bravoure. Enerzijds zal zijn claim kloppen maar zoals Jezus de geboden uitlegt in de Bergrede daar is bij de jongeman waarschijnlijk geen sprake van. Jezus spreekt de jongeman niet tegen maar gaat direct verder, op naar het hart van deze man.

Wat kan ik nog meer doen, vraagt de jongeman dan.

Ook hier klinkt weer zijn verlangen door. Opvallend is dat Jezus op de vraag van de jongeman naar wat hij moet doen komt met een antwoord over hoe hij moet zijn. 'Als je volmaakt wilt zijn', zegt hij. Jezus geeft een antwoord op een ander niveau en tilt daarmee het gesprek naar een ander niveau: niet het *doen* maar het *zijn* stelt hij centraal. Dat klinkt filosofisch maar dit is wat Jezus bedoelt. Discipelschap van het koninkrijk, zegt Jezus hiermee, is niet alleen een zaak van het gehoorzamen van de geboden, het vraagt een absolute toewijding. Die vraag, wil je je volledig aan mij toewijden stelt Jezus aan de jongeman, en aan ieder van ons. Volmaakt dat wil zeggen; degene die de volledige wil van God doet. Volmaakt is de mens wiens instelling geheel en al gericht is op God. Helemaal gericht op God, ben je dat? Dat vraagt Jezus hier aan de jongeman.

Volmaakt?

Als ik jullie dat vraag, ben je helemaal gericht op God, ben je toegewijd aan Hem, wat antwoorden jullie dan? Ik denk dat de meesten van jullie zullen zeggen dat je dat wel wilt, dat je dat wel verlangt maar dat er ook nog andere dingen om aandacht en toewijding vragen. Dat zijn meestal goede dingen en het gaat Jezus er hier ook niet om om dat wat deze jongeman bezig houdt tot slecht te betitelen. Bezit op zich is niet slecht, al is het niet de weg naar behoud, wel vraagt Jezus naar de plaats die het bezit en de rijkdom in het hart van deze jongeman innemen. Hoe groot is die plaats, wat houdt je hart bezet, vraagt Jezus aan de man? En ook aan ons stelt Hij die vraag. Wat is er in jouw hart, waar is je hart vol van, wat krijgt een belangrijke plaats. En, zegt Jezus, hoeveel ruimte is er voor mij? En begrijp je wel echt wat het betekent om in te gaan op mijn uitnodiging om mijn volgeling te zijn en om bij het koninkrijk van God te horen? Hier zit de scherpte van Jezus die ik al benoemde. Het schurende, het confronterende van zijn boodschap.

Bij een rijk iemand kan deze vraag een probleem opleveren, en zo gaat het hier dan ook. Er leven in deze jongeman twee verlangens en de vraag is welk verlangen de overhand gaat krijgen. Jullie weten het antwoord al. Nu is de jongeman naar twee kanten gericht: naar God, en naar zijn bezit. Maar ongedeeld-zijn tegenover God houdt in dat een mens zich los kan maken van wat hem van God scheidt. Als hij, als wij, dat doet zal hij een schat in de hemel verwerven, zegt Jezus.

Schat in de hemel

Wat is dat, een schat in de hemel? Dat betekent in het jodendom het kapitaal dat bij God in de hemel wordt bewaard, dat bij de grote afrekening in het gericht Gods zal worden uitbetaald. Hier staat het iit de aarde schat van de jongeman. Wat Jezus vraag hoort bij de instelling van waaruit de Thora vervuld dient te worden. Als een mens inderdaad volmaakt wil zijn dan

dient de liefde voor God totaal te zijn en niet gespleten naar twee kanten. Het is geen nieuw gebod dat Jezus hier openbaart. Jezus bepaalt de jongeman bij het hart van de Thora: de liefde tot God van waaruit de liefde tot de medemens gevoed wordt. De wijze waarop de jongen tegenover zijn bezit staat is het kritieke punt. Hij wordt hier opgeroepen om zijn bezit op te geven en Jezus te volgen. Het gaat om het persoonlijk volgen van Jezus, het zelf in relatie treden met Christus die die oproep doet die het initiatief neemt. Dat is een antwoord dat elk mens zelf mag geven. De jongeman kan het niet, wil het niet, dat zullen we nooit precies weten. Ongetwijfeld heeft deze man zoals de wet van hem vraagt geld weggegeven maar nu vraagt Jezus Hem om alles te geven. Is dit een eerlijke vraag, vraagt Jezus niet teveel van de man, weet Hij als niet van tevoren dat de man er niet aan zal kunnen voldoen? Als je bedenkt dat Jezus het zelf doet, zichzelf volledig weggeven, tot in de dood aan het kruis, heeft hij dan niet de ruimte om dit te vragen, heeft Hij dan niet de ruimte om ook ons die vraag te stellen?

Terneergeslagen

We horen na dit gesprek niet hoe de jongeman reageert, of hij nog iets tegen Jezus zegt. Wel lezen we dat hij terneergeslagen weggaat, je voelt bijna het verdriet als je dat leest. Probeer je je eens in te denken hoe hij zich voelt. Een prachtige uitnodiging van Jezus dat beantwoordt aan zijn verlangen. En dan het bezit, dat bezit is, zo merken we hier, een nog dieper verlangen. Maar wat een tweestrijd moet dat geweest zijn. Misschien herken je hier wel iets van. Een verlangen om God te kennen, bij Hem te horen. Een weten wat dat betekent; overgave en Jezus volgen, misschien wel iets loslaten en dan die enorme twijfel: welke moet ik kiezen. Doormodderen is duidelijk geen optie, het is of het ene of het andere. Hoe kom je daar uit?

Hoe dan?

Twee dingen daarover. Wat we lezen in het Marcus evangelie waarin dit verhaal ook staat is dat Jezus naar de jongeman kijkt met een *liefdevolle* blik. Jezus is scherp maar tegelijkertijd vol liefde, het is echt zijn verlangen dat de man, en ook wij, opgeven wat ons bezet houdt, opgeven wat de plaats van Jezus in ons hart inneemt. Dat te weten is bemoediging, is troost, en is misschien wel net het zetje dat je nodig hebt. Jezus voegt daar ook nog iets belangrijks aan toe. De discipelen hebben ook nog wel wat toelichting nodig bij wat er net gebeurt is.

Jezus zegt tegen hen dat alleen met Gods hulp een mens het koninkrijk van God kan binnengaan. Het is onmogelijk voor een mens om zelf, door eigen prestatie, het heil te verwerven. Maar door God, en bij God, kan dat wel. God redt ons, ook de rijke mens die niet zelf door die naald heen kan. Jezus zelf is daar het teken van, het teken dat God zoveel van ons houdt, dat

Hij zijn eigen zoon naar ons toebrengt. Zo dichtbij komt God. Zo is het mogelijk voor ieder van ons, om deel te krijgen aan het koninkrijk van God. We hoorden net ook Psalm 23, een lievelingspsalm van velen omdat er zo prachtig in gesproken wordt over God als herder. Een herder die ons hoedt en weidt, een herder die voor ons zorgt, in leven sterven, de herder die ons binnenlaat in het koninkrijk van God. Als het gaat over hoop en hulp dan zien we dat in deze psalm zo mooi terug.

Toepassing

Wat komt er op ons af uit dit verhaal?

Ten eerste dat de jongeman met een oprecht en zoekend hart het zoekt bij de juiste persoon, bij Jezus. Hij legt zijn vraag bij Jezus neer. Bij hem is het antwoord op de vraag, wat kan ik nog meer doen om echt een zinvol leven te leiden, te vinden. Dat heeft hij goed gezien. Het is een aansporing aan ons om het zelf ook bij Jezus te zoeken. Ook als dat niet comfortabel voor je is, als je er van op je stoel gaat schuiven, als het je onrustig maakt. Stap zo op Jezus af, met een open en oprecht verlangen, zoek het bij Hem. Er zijn zoveel plaatsen waar je tevergeefs kunt zoeken maar alleen bij Hem is het echt te vinden.

Ten tweede wat Jezus blootlegt over het hart van deze man. Jezus is streng maar neemt de man volkomen serieus. Het is ook een hele serieuze vraag waar de man mee komt. En dan vraagt Jezus: Wat is je echte verlangen, dat vraagt Hij vol liefde. Scherp, onderscheidend waar het op aan komt. Die scherpheid is geen moralisme maar een vraag naar het hart: *‘Wat is er in je hart, wat is je verlangen, waaraan verbind je je echt? Aan mij, of aan iets anders en als het iets anders is laat dat dan los als je echt van mij wilt zijn’*, zegt Jezus. De man kan het niet, hij kan wat hem bezet niet loslaten. Het gaat niet om het bezit maar wel om de plaats die het bezit heeft in het hart van deze man. Hier worden we geconfronteerd met de scherpheid van Jezus, scherpheid en liefde die bij elkaar horen. En ook voor ons de vraag: wat bezet jouw hart? Het snelste antwoord is: *U, Heer*. Maar dan vraagt Hij door: en verder? Kan dat plaats maken voor mij, ben ik jou genoeg? Stel je voor, jij hebt dat gesprekje. Jezus heeft je de geboden voorgehouden en je zegt: daar houd ik me aan. Wat zou Jezus dan tegen je zeggen? Welke opdracht krijg je dan van Hem?

Ten derde, er is hoop, wat wij zelf niet kunnen, onszelf redden, dat is bij God wel mogelijk. Dat geeft ons hoop, als het onmogelijk lijkt, die radicale toewijding die Jezus vraagt, als het onmogelijk lijkt om op te geven wat je hart bezet houdt, dan lezen we hier dat het toch kan, door Gods genade. Zoals zo vaak draait Jezus ons perspectief hier om. Niet uit eigen kracht maar door God die het bewerkt in ons.

Slot

Zo komt er onder het frame van de rijke loser een

jongeman vandaan die een oprechte zoeker is, die een vervulling van zijn verlangen zoekt bij de juiste persoon, bij Jezus. Hij loopt weg voor wat Jezus van hem vraagt, in die zin past hij in het frame van rijke verliezer, maar hij is meer dan dat, dat ziet Jezus en ook voor hem geldt dat wat bij mensen niet mogelijk is

bij God wel kan. Durven wij die confrontatie ook aan? Om zo als vrije mensen, bevrijdde mensen, te gaan leven met Jezus, in het koninkrijk van God. Ik wens het ons allemaal toe als de individuen die we zijn en ook als gemeenschap van gelovigen, als gemeente.

Amen